

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Торгівельне підприємництво та комерційна діяльність підприємств

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни:	вибіркова
Форма контролю:	залік
Освітній ступінь:	Бакалавр
Для спеціальностей:	Для всіх спеціальностей
Обмеження для вибору	відсутні
Кількість кредитів (годин):	4 (120 год.: 24 - лекції; 24 - семінарські; 72 - самостійна робота; заочна форма: 6-лекц., 6-семін., 102-самост. робота)
Мова викладання:	українська
Презентаційні матеріали:	<i>(подається посилання або QR-код на хмарне сховище, де розміщені презентаційні матеріали за вибором викладача)</i>

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Меркулов Микола Миколайович

Науковий ступінь, вчене звання, посада: доктор економічних наук, професор кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю

Кафедра: кафедра управління підприємницькою та туристичною діяльністю

Робочій e-mail: merkylovmm@ukr.net

Години консультацій на кафедрі: вівторок, 14.40-16.00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Необхідність вивчення дисципліни обґрунтовується надзвичайно важливим значенням функціонування сучасного торговельного підприємництва, яке виступає органічною складовою господарського відтворювального процесу.

Особливість дисципліни «Торгівельне підприємництво та комерційна діяльність» полягає у поєднанні сутності, особливостей підприємництва у сфері торгівлі (тема 1), умов, чинників та принципів розвитку торговельного підприємництва (тема 2), організаційно-правових форм підприємництва (тема 3), державного регулювання підприємницької діяльності в торгівлі (тема 6), підприємницької діяльності у сфері ресторанного господарства. (тема 8).

Ринкові трансформації національної економіки відкривають широкий простір для реалізації комерційних відносин, засвоєння принципів і методів комерційної діяльності. Саме

торгівельне підприємництво та комерційна діяльність є важливими елементами ринкового механізму, покликани забезпечити ефективний товарно-грошовий обмін. На сучасному етапі виникає необхідність систематизації теоретичних знань, узагальнення вітчизняного та міжнародного досвіду комерційної діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни. Теоретичною і методологічною базою вивчення дисципліни є: «Економіка підприємства», «Організація виробництва».

Міждисциплінарні зв'язки вивчення дисципліни тісно пов'язано з навчальними дисциплінами: «Економіка і організація інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів господарювання», «Конкурентоспроможність підприємства», «Стратегічний менеджмент та маркетинг».

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання

- сутність теоретичних положень організації торговельного підприємництва;
- методичні підходи щодо аналізу й обліку у торговельному підприємстві;
- методи вимірювання економічних ризиків та забезпечення економічної безпеки.

2. Уміння

- орієнтуватись у різних господарських ситуаціях, пов'язаних з організацією та веденням торговельної діяльності;
- розробляти плани щодо перспектив; обирати доцільні напрямки виходу з ризикових ситуацій та розробляти систему економічної безпеки в залежності від особливостей ведення торгівлі.

3. Комунікація:

– використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

- використання іноземних мов у професійній діяльності.
- зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

4. Автономність та відповідальність .

- прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
- відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди.
- здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним.

4. Зміст дисципліни

Модуль 1. Сутність, роль та принципи торговельного підприємництва

ТЕМА 1. Сутність, роль підприємництва та його особливості у сфері торгівлі

1. Підприємництво як соціально-економічна категорія та процес.
2. Роль і значення підприємництва в структурі ринкової економіки
3. Особливості торговельного підприємництва.

ТЕМА 2. Умови, чинники та принципи розвитку торговельного підприємництва

1. Етапи розвитку торговельного підприємництва.
2. Принципи торговельного підприємництва.
3. Методи та критерії вибору видів підприємницької діяльності в сфері торгівлі.
4. Специфіка підприємництва щодо здійснення торгівлі окремими товарами.

ТЕМА 3. Організаційно-правові форми торговельного підприємництва

1. Сутність організаційно-правової форми підприємницької діяльності, зміст та особливості в сфері торгівлі.
2. Складні організаційно-правові форми підприємницької діяльності та їх характеристика.

ТЕМА 4. Утворення суб'єкта підприємницької діяльності в торгівлі

1. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності в торгівлі.
2. Післяреєстраційні процедури легітимізації суб'єкта підприємництва.
3. Особливості організації суб'єктів підприємницької діяльності з іноземними інвестиціями.

ТЕМА 5. Стратегії торговельного підприємництва. основи бізнес-планування.

1. Сутність і зміст стратегій підприємництва.
2. Порядок та етапи розробки підприємницької стратегії.
3. Загальні підходи до оцінки ефективності підприємницької діяльності в торгівлі.
4. Сутність бізнес-плану, мета його створення та призначення.

ТЕМА 6. Державне регулювання підприємницької діяльності в торгівлі

1. Регуляторна державна політика в сфері підприємництва.
2. Органи державного регулювання торговельного підприємництва.
3. Захист прав підприємців та споживачів.
4. Особливості державного регулювання торговельного підприємництва у зарубіжних країнах.

ТЕМА 7. Підприємницька діяльність у сфері роздрібно торгівлі

1. Зміст і функції торгівлі, її види та форми.
2. Сутність, зміст і особливості підприємницької діяльності в роздрібній торгівлі.
3. Технологія створення магазину.
4. Особливості організації торгівлі в дрібнороздрібній мережі, пересувних торговельних об'єктах, на ринках.
5. Ярмаркова та виставкова діяльність.

ТЕМА 8. Підприємницька діяльність у сфері ресторанного господарства

1. Особливості підприємницької діяльності в сфері ресторанного господарства.
2. Порядок створення закладу ресторанного господарства.
3. Організація обслуговування у закладах ресторанного господарства.

5. Політика щодо відвідування навчальних занять.

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності.

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики» <http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti-ta-korporativnoyi-etyky-idhu-zatverdzheno-22.12.2023-.pdf>. Наявність академічного плагіату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту

З метою підвищення академічної чесності та сприяння особистому розвитку, студентам заборонено використовувати будь-які технології штучного інтелекту у виконанні завдань та тестів.

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Результати навчання з освітніх компонентів оцінюються за 100-бальною шкалою (від 1 до 100) з переведенням в оцінку за традиційною шкалою «зараховано» або «не зараховано». Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою згідно табл. 1.

Таблиця 1.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
51-100	зараховано
1-50	Не зараховано

Загальна оцінка за курс виставляється за результатами поточного та проміжного згідно табл. 2.

Таблиця 2.

Формування загальної оцінки за курс

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100- бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота

Форма підсумкового контролю залік

Критерії оцінювання під час поточного контролю

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, а також результати самостійної та індивідуальної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» (http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/polozhennja_pro_porjadok_ocinjuvannja_rivnja_navchalnyh_dosjahnen_zi_zminamy-vid-28.08.2020-protokol-1.pdf)

Оцінювання роботи на семінарських заняттях, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «5». Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях приведені у табл. 3.

Таблиця 3.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або

	оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання розв'язання задач представлено у табл. 4.

Таблиця 4.

Критерії оцінювання розв'язання задач(ситуацій)

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Розв'язання задачі є абсолютно вірним. Студент володіє знаннями методики здійснення розрахунків, вміє нестандартно підходити до розв'язання задач (вирішення ситуацій) та робити обґрунтовані висновки.
4 бали	Задача розв'язана вірно, але обґрунтування висновків є недостатнім
3 бали	Задача розв'язана вірно, але немає висновків та хід розв'язання задачі (вправи, ситуації) не подано.
2 бали	При розв'язанні задачі виявлені неточності, помилки в розрахунках.
1 бал	Практичне завдання розв'язане невірно.
0 балів	Не було спроби розв'язати задачу (ситуацію).

Здобувач вищої освіти має бути оцінений не менш як з 70% семінарських занять, передбачених навчальним планом. У випадку, якщо здобувач вищої освіти не був оцінений з відповідної кількості занять, він отримує 0 балів за кожне заняття, з якого мав бути оцінений. При цьому здобувачу вищої освіти може бути зараховано виконання індивідуальних завдань за певне заняття якщо він не був оцінений за результатами проведення семінарського заняття.

Основними видами індивідуальних завдань є: підготовка доповідей, рефератів; вирішення ситуаційних завдань.

Оцінювання доповіді (реферату) здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела, якісна презентація результатів власного дослідження.

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання. Разом з тим здобувач освіти може запропонувати свою тему доповіді (реферату) у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Окрім цього у якості виконання індивідуального завдання

здобувачу вищої освіти може бути зараховано проходження онлайн-курсів (у відповідності до змісту навчальної дисципліни) на платформах EdEra, Coursera, Prometheus та інших. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою від «0» до «30». Загальна оцінка за модульну контрольну роботу є середнім арифметичним оцінок за кожне питання/завдання, яка переводиться за 100 бальною шкалою та множиться на коефіцієнт 0,3. Критерії оцінювання теоретичних та практичних завдань, які включено до проміжного контролю, наведено у табл. 3-4. У разі, якщо здобувач вищої освіти за проміжний контроль отримав менше ніж 16 балів, то він вважається таким, що не склав проміжний контроль. У графі «проміжний контроль» виставляється 0 балів.

Критерії оцінювання при організації освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання

У разі проведення освітнього процесу у дистанційному режимі, порядок його організації регулює «Положення про організацію освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті» (<http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/polozhennja-pro-orhanizaciju-osv.-procesu-iz-zast.-tehnolohij-dyst.-navch.-2020.pdf>). Дистанційний режим навчання передбачає проведення навчальних занять, контрольних заходів та самостійної роботи здобувачів відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу під час синхронного режиму навчання може здійснюватися через онлайн-платформи проведення відео конференцій Google Meet або Zoom. Поточний контроль результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється під час проведення дистанційних занять, а також шляхом оцінювання самостійних індивідуальних і групових завдань, що виконуються здобувачами освіти в електронній формі та надсилаються до системи підтримки дистанційного навчання (LMS Moodle або Google Classroom).

Завдання проміжного контролю виконуються здобувачами освіти в електронній формі та надсилаються до системи підтримки дистанційного навчання (LMS Moodle або Google Classroom), які оцінюються за поданим вище алгоритмом.

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Війна та ритейл, або як не допустити війни в ритейлі? URL: <https://allretail.ua/analytics/77260-viyna-ta-riteyl-abo-yak-ne-dopustiti-viyni-v-riteyli>.
2. Водянка, Л. Д. Тайм-менеджмент як техніка планування робочого часу персоналу / Л. Д. Водянка, С. І. Тодорюк, А. Г. Карп // Економіка та держава. – 2020. – № 7, лип. – С. 119–123.
3. Економіка праці та соціально-трудова відносина : навч. посібник / О. В. Безпалько, Т. В. Березяно, А. Д. Бергер та ін. ; Національний університет харчових технологій. – Київ : Кафедра, 2020. – 310 с.
4. Закон України «Про критичну інфраструктуру», від 16.11.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text>.
5. Кістерский Л. Л. Передумови розвитку соціальної та солідарної економіки в Україні [Електронний ресурс] / Л. Л. Кістерский // Економіка України. – 2018. – № 5. – С. 85–88. – Режим доступу до електронних ресурсів Наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського : http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2018_5_8 (дата звернення: 1.02.2021). – Назва з екрана.
6. Косович, Б. І. Соціальне підприємництво в Україні: актуальні питання становлення / Б. І. Косович // Економіка та держава. – 2020. – № 3, бер. – С. 77–81.
7. Лялюк Алла. Торговельне підприємництво в Україні до і під час війни: Порівняльний аспект. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. Розділ V. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. 4, 2022 с. 94-102 <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-04-94-102>

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок віднесення об'єктів до об'єктів критичної інфраструктури» від 09 жовтня 2020 № 1109. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-obyektiv-kritichnoyi-infrastrukturi-i091020-1109>.
9. Силкіна Ю.О. Проблеми та перспективи розвитку ринку роздрібних торговельних мереж в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. С. 152–157. URL: http://oda.zt.gov.ua/images/golovna/strategia_rozvtuky/strategia_2020.pdf (дата звернення: 15.04.2020).
10. Як змінилася торгівля в Україні під час війни URL: <https://ua-retail.com/2022/06/yak-zminilasya-torgivlya-v-ukra%D1%97ni-pid-chas-vijni/>
11. Ціна змін. Трансформація роздрібної торгівлі під час війни URL: <https://hub.kyivstar.ua/news/czina-zmin-transformacziya-rozdribnoyi-torgivli-pid-chas-vijny/#3>
12. What is Commercial Enterprise? URL: <https://www.eb5brics.com/glossary-terms/commercial-enterprise>
13. What are some examples of commercial enterprises? URL: <https://wikiejemplos.com/en/trading-companies/>

Затверджено на засіданні кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю від 26.01.2024 протокол №10.

